

Rapporten All-Archeo bv 1857

Nota

Temse – Vrijheidstraat 19

Jordi Bruggeman

Bornem
2024

Colofon

Rapporten van het archeologisch onderzoeksbureau All-Archeo bv

Erkend archeoloog: All-Archeo bv, OE/ERK/Archeoloog/2015/00018

Auteur: Jordi Bruggeman

Identificatie van de archeologienota waarvan akte genomen is, die het uitgestelde vooronderzoek als maatregel bevatte: 19000

All-Archeo bv
Woestijnstraat 45
2880 BORNEM

Wettelijk depot nummer
D/2024/12.807/47

© All-Archeo bv

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever.

All-Archeo bv aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

Inhoudsopgave

1	Inleiding	4
2	Verslag resultaten proefsleuvenonderzoek	5
2.1	Administratieve gegevens	5
2.1	Archeologische voorkennis	6
2.2	Onderzoeksopdracht	7
2.2.1	Vraagstelling en randvoorwaarden	7
2.2.2	Beschrijving geplande werken	7
2.2.3	Werkwijze en strategie	10
2.3	Assessmentrapport	15
2.3.1	Methoden, technieken en criteria bij het assessment	15
2.3.2	Assessment van de vondsten	15
2.3.3	Assessment van stalen	15
2.3.4	Conservatie assessment	15
2.3.5	Assessment van de landschappelijke ligging	15
2.3.6	Assessment van sporen	20
2.3.7	Assessment van het onderzochte gebied	27
2.3.8	Interpretatie, beschrijving van de potentiële kennis, waardering en afweging noodzaak verder onderzoek	28
3	Samenvatting	30
4	Bibliografie	31
4.1	Publicaties	31
4.2	Websites	31
5	Bijlagen	32
5.1	Archeologische periodes	32
5.2	Plannenlijst	32
5.3	Fotolijst	32
5.4	Tekeningenlijst	33
5.5	Dagrapporten	33
5.6	Sporenlijst	34

1 Inleiding

De nota werd opgemaakt naar aanleiding van de aanvraag van een omgevingsvergunning waarbij de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem 1000 m² of meer beslaat, de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de vergunning betrekking heeft 3000 m² of meer bedraagt en waarbij de percelen helemaal buiten de archeologische zones liggen, opgenomen in de vastgestelde inventaris van archeologische zones,¹ zoals bepaald in artikel 5.4.1 van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Het onderzoeksgebied valt niet binnen een beschermde archeologische site, noch binnen een gebied waar geen archeologisch erfgoed te verwachten valt.²

Alle coördinaten die weergegeven worden, zijn uitgedrukt in Lambert 72, tenzij anders vermeld.

¹ <https://geo.onroenderfgoed.be>

² <https://geo.onroenderfgoed.be>

2 Verslag resultaten proefsleuvenonderzoek

2.1 Administratieve gegevens

Projectcode: 2024B21

Erkend archeoloog: All-Archeo bv, OE/ERK/Archeoloog/2015/00018

Betrokken actoren en specialisten met vermelding van hun rol of functie: Jordi Bruggeman (veldwerkleider), Jef Kennis (assistent-archeoloog)

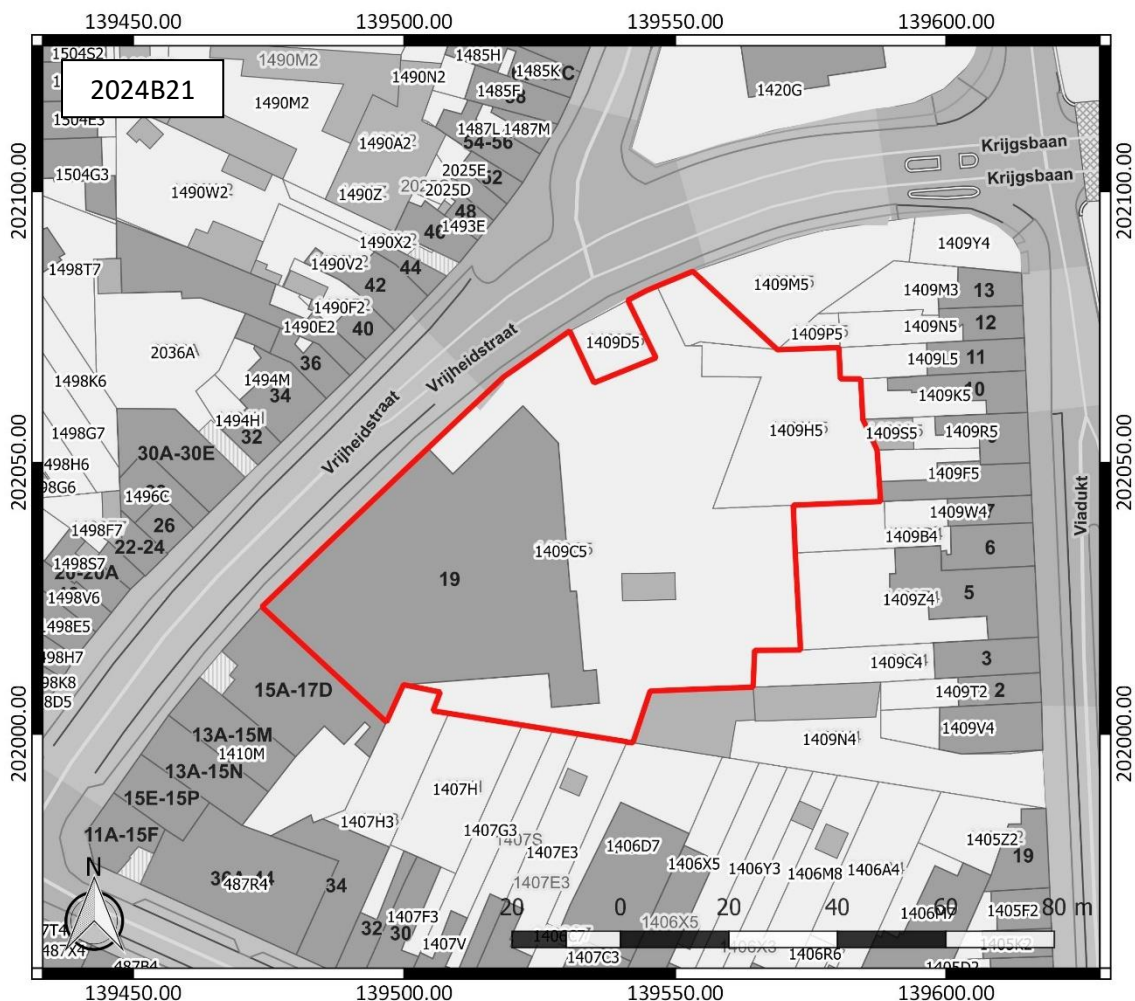
Locatie (provincie, gemeente, deelgemeente, adres, toponiem): provincie Oost-Vlaanderen, Temse, Vrijheidstraat, Krijgsbaan

Bounding box x/y Lambert 72 coördinaten:

- 139473.19, 201935.93
- 139620.65, 202085.27

Kadastrale percelen: Temse, Afdeling 2, sectie D, nummers 1409C5, 1409H5 en 1409M5 (partim)

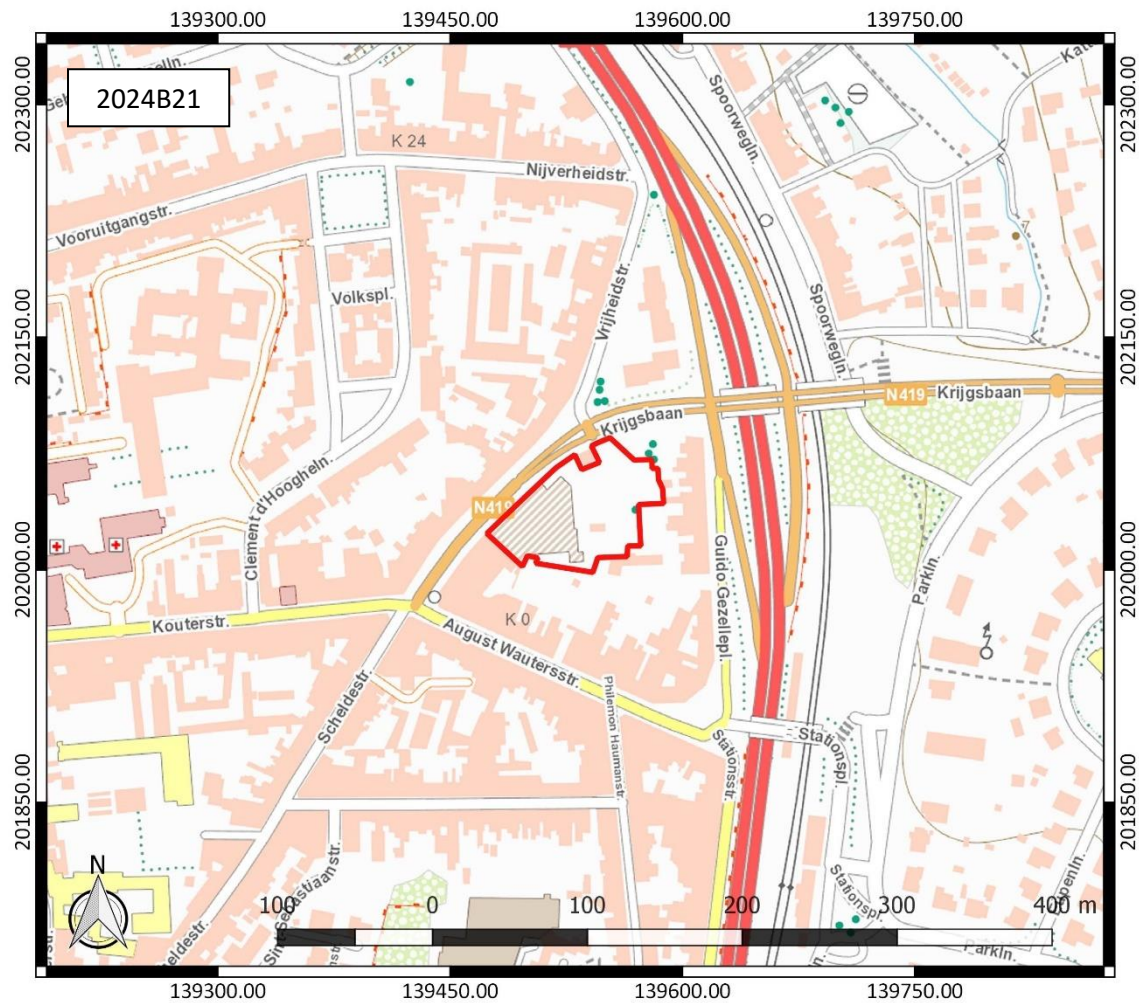
Kadastraal plan:

Figuur 1: Kadasterplan met aanduiding van het onderzoeksgebied in rood (www.geopunt.be)

Oppervlakte onderzoeksgebied: ca. 5660 m²

Topografische kaart:

Figuur 2: Topografische kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied in rood (www.dov.vlaanderen.be)

Begin- en einddatum uitvoering onderzoek: 27/02/2024-01/03/2024

Relevante termen uit de thesauri bij de Inventaris Onroerend Erfgoed: proefsleuvenonderzoek, nieuwste tijd

Verstoorde zones: er waren geen reeds gekende verstoorde zones binnen het onderzoeksgebied.

2.1 Archeologische voorkennis

Een bureauonderzoek (projectcode 2021D203) toonde aan dat het onderzoeksgebied archeologisch potentieel kent. Deze inschatting is gebaseerd op de gunstige landschappelijk ligging van het terrein op de zuidelijke flank van de Wase Cuesta, op korte afstand van de voormalige loop van de Onze-Lieve-Vrouwbeek. Op basis van gekende archeologische waarden in de omgeving verwachten we de mogelijke aanwezigheid van resten uit de Romeinse tijd en uit de middeleeuwen. In de omgeving zijn ook resten uit de steentijd gekend, maar door de aanwezigheid van bebouwing en verharding op het terrein vandaag de dag achten we het potentieel op een goed bewaarde steentijd artefactensite

slechts laag. Het bodemarchief werd bedreigd door de geplande werken. Daarom was verder vooronderzoek nodig.³

2.2 Onderzoeksopdracht

Doel van het proefsleuvenonderzoek is nagaan of er zich archeologische resten bevinden binnen het onderzoeksgebied, om de afweging te kunnen maken wat de versturende impact is van de geplande bodemingreep.

2.2.1 Vraagstelling en randvoorwaarden

Onderzoeksvragen zijn de volgende:

- Op welke dieptes bevinden zich relevante archeologische niveaus?
- In hoeverre is de oorspronkelijke bodem (sub)recent verstoord?
- Zijn archeologische sporen aanwezig binnen het onderzoeksgebied en zo ja, wat is de precieze afbakening ervan in de ruimte en in de tijd?
- Wat is het type vindplaats (bewoning, begraving, ...), aanwezig binnen het onderzoeksgebied?
- Wat is de bewaringstoestand van de aangetroffen archeologische sporen?
- Wat is de bewaringstoestand van de aangetroffen materiële cultuur?
- Wat is de potentiële kenniswinst van een eventuele opgraving?
- Is er mogelijkheid tot behoud *in situ* en zijn er eventuele maatregelen nodig om aan het behoudsprincipe te voldoen?
- Indien behoud *in situ* van het archeologisch erfgoed onmogelijk of onwenselijk is in het kader van de geplande bodemingrepen: kan een afbakening gemaakt worden van bepaalde delen van het terrein die voorafgaand aan de werkzaamheden moeten onderzocht worden?

Randvoorwaarden: niet van toepassing.

2.2.2 Beschrijving geplande werken

Op het terrein wordt de bouw van een handelspand met een dakoppervlakte van 2901 m² incl. bovengrondse loskade voorzien, bestaande uit een bovengrondse parkeergarage op +0, een winkelniveau op +1 en bijhorende sociale lokalen op +2. Daarnaast wordt er ook een buitenparking voorzien (Figuur 5). Hiervoor zullen de bestaande gebouwen en infrastructuur gesloopt worden en wordt de bestaande riolering verwijderd (Figuur 4). Ook het tankstation wordt gesloopt en de infrastructuur wordt verwijderd. Voor de aanleg van de parkeerplaatsen (zowel binnen als buiten de parkeergarage) wordt een verstoring van gemiddeld ca. 50 cm verwacht. De fundering van de parkeergarage zal een verstoring van ca. 150 cm veroorzaken. Ter hoogte van liftputten en technische installaties binnen het gebouw wordt ca. 115 cm afgegraven. Verder wordt er in het noorden en het oosten van het terrein nog een talud aangelegd. Deze ingreep betekent een verstoring van 0 tot 50 cm.⁴

³ Ferket/Reyns 2021, 31

⁴ Ferket/Reyns 2021, 10

Figuur 3: Inplantingsplan nieuwe toestand

Figuur 4: Snede

2.2.3 Werkwijze en strategie

Om de onderzoeksvragen te beantwoorden, is een proefsleuvenonderzoek aangewezen. Het is de meest geschikte onderzoeksmethode om het nodige inzicht te bieden in de aard, de omvang, de bewaringstoestand en het potentieel van het aanwezige bodemarchief. Er werden 7 werkputten (6 proefsleuven en 1 dwarssleuf) aangelegd. De proefsleuven lagen parallel aan elkaar, hadden een breedte van 2 m en werden machinaal aangelegd. Werkput 1 moest ingekort worden door de aanwezigheid van een zone met asbest, waar niet in mocht gegraven worden. Omwille van de aanwezigheid van een werfweg werd een onderbreking gemaakt tussen werkputten 2 en 3. Door de aanwezigheid van een hoop aarde diende de locatie van werkput 5 in het oosten wat aangepast te worden. De dwarssleuf werd aangelegd in het zuidoosten om een betere dekking en spreiding te verkrijgen.

Figuur 5: Toestand van het terrein bij aanvang van het proefsleuvenonderzoek

Figuur 6: Deel van de zone met asbest

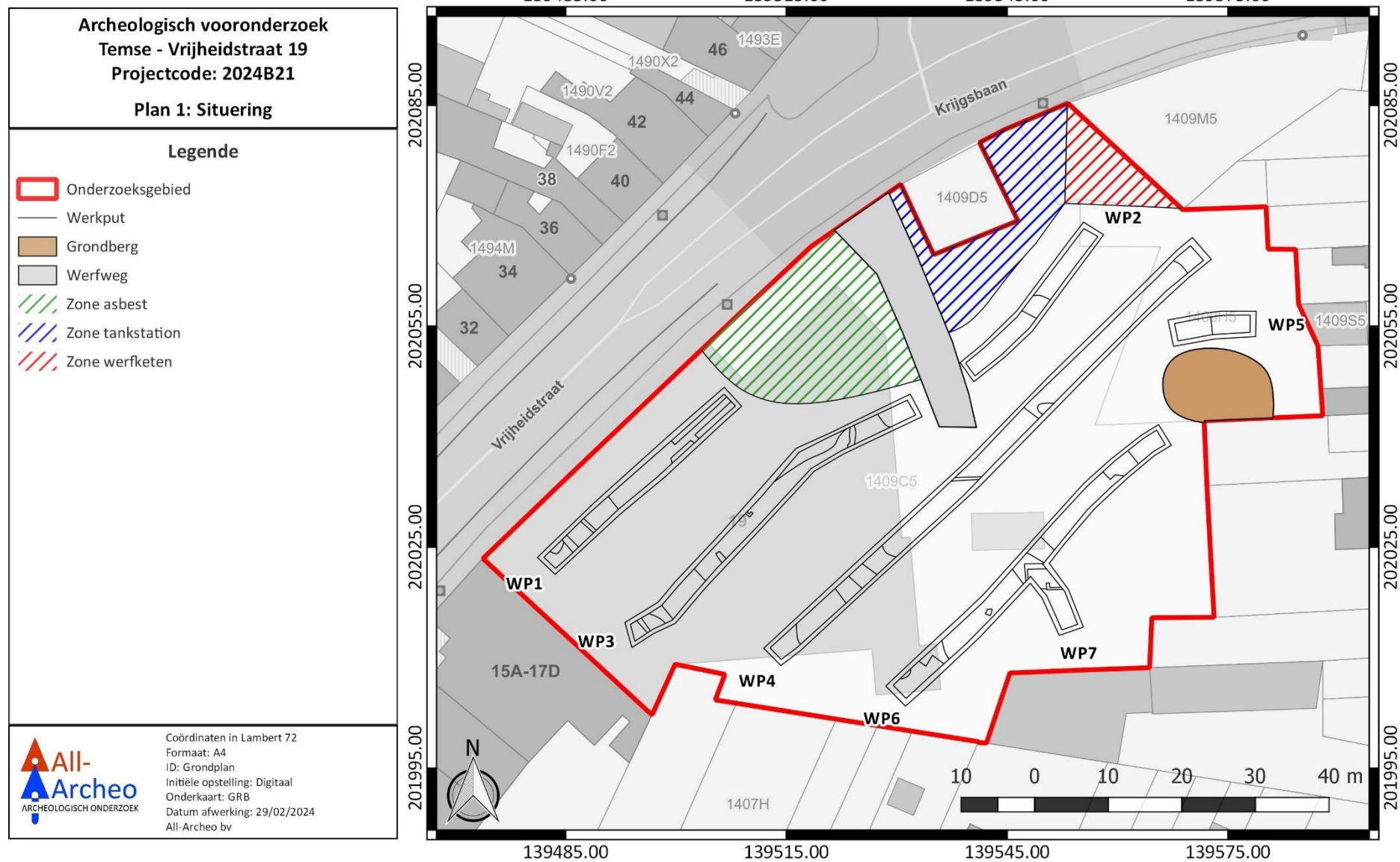
Figuur 7: Zone met drijfzand in de zone rond het voormalige tankstation

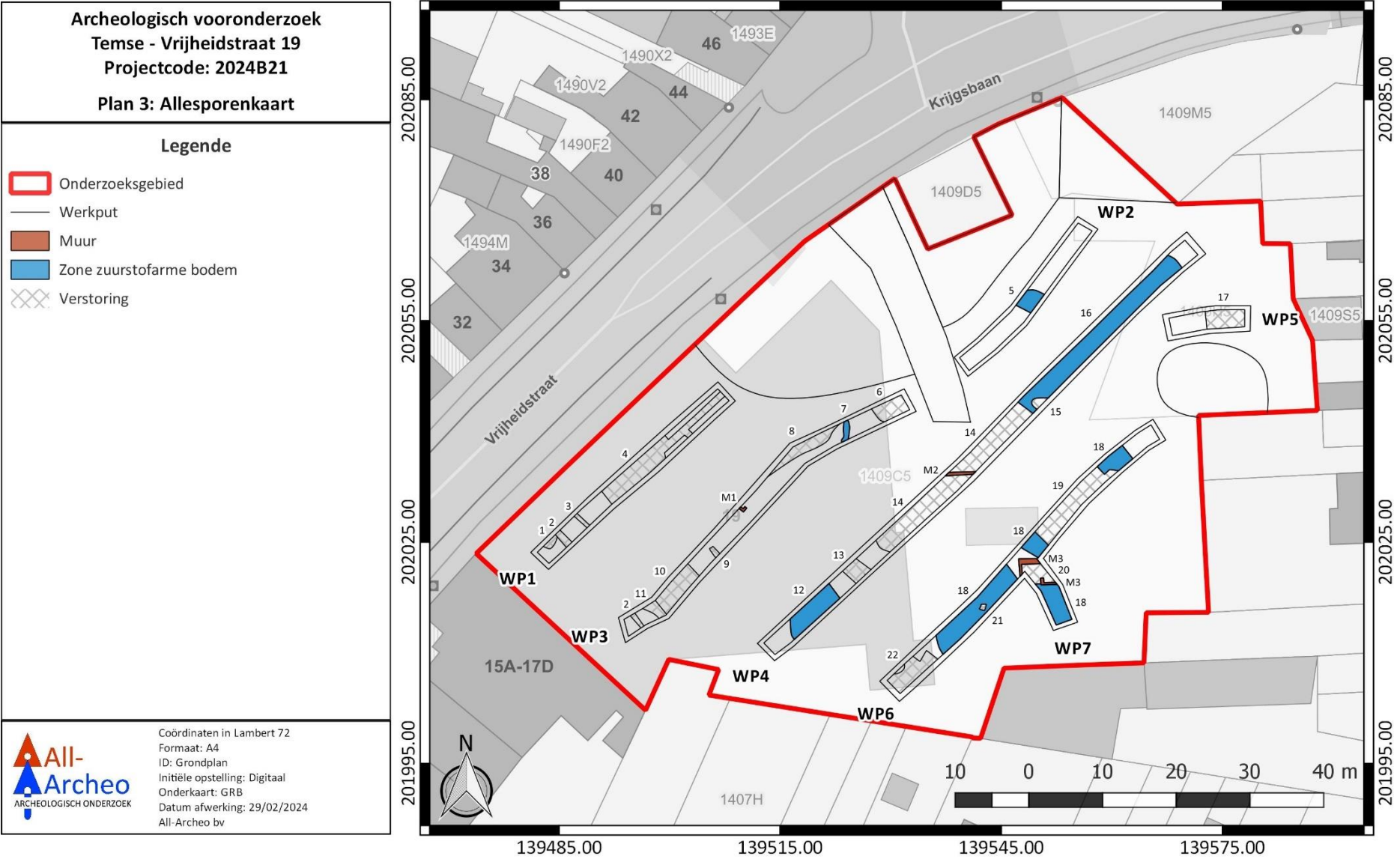
Figuur 8: Grondhoop in het oosten

Het archeologisch niveau bevond zich op een diepte tussen 15 en 117 cm onder het maaiveld of op een hoogte tussen 8,76 en 11,12 m TAW. Dit verschil in hoogte is over het algemeen te wijten aan het feit dat het terrein afhelt naar het zuidwesten toe, maar ook door de verstoringsgraad van het terrein (zie verder), waardoor de ongeroerde bodem zich plaatselijk dieper bevindt. In totaal werden 25 sporen geregistreerd.

De diepte van het bovenste niveau waarop sporen of vondstenconcentraties aanwezig zijn, werd door de veldwerkleider bepaald op basis van de vraagstelling en onderzoeksdoelen uit het programma van maatregelen. De inplanting van kijkvensters of dwarsseuven werd bepaald tijdens het veldwerk, bijvoorbeeld in functie van nader onderzoek van aangetroffen archeologische sporen of van zones die 'leeg' leken.

Figuur 9: Situering proefsleuvenonderzoek, weergegeven op het GRB (www.geopunt.be)

Figuur 10: Allesporen- en alle vondstenkaart, weergegeven op het GRB (www.geopunt.be)

2.3 Assessmentrapport

2.3.1 Methoden, technieken en criteria bij het assessment

Er werden geen vondsten ingezameld tijdens het onderzoek. Het conservatie-assessment was daardoor niet van toepassing. Er zijn geen archeologische vraagstellingen die aan de hand van staalname voor natuurwetenschappelijk materiaal onderzocht dienden te worden. Het assessment van de sporen werd uitgevoerd op basis van de plannen, profieltekeningen, foto's en spoorbeschrijvingen.

Door middel van proefsleuven werd een oppervlakte opengelegd van 586 m². Dit is 10,35 % van de te onderzoeken zone. Door middel van een dwarssleuf werd een oppervlakte opengelegd van 22 m². Dit is 0,39 % van de te onderzoeken zone. Omwille van de sterke verstoringsgraad van het terrein (zie verder) werd het niet zinvol geacht bijkomende kijkvensters aan te leggen. Dit betekent dat 10,74 % van de te onderzoeken zone onderzocht werd, ondanks de verschillende niet onderzoekbare zones. Wanneer de zone met drijfzand, waar zich de tanks van het tankstation bevonden (ca. 256 m²) en de zone met asbest (ca. 416 m²), buiten beschouwing gelaten worden is ca. 12,19 % van het terrein onderzocht.

2.3.2 Assessment van de vondsten

Er werden geen vondsten geregistreerd tijdens het onderzoek.

2.3.3 Assessment van stalen

Er zijn geen archeologische vraagstellingen die aan de hand van staalname voor natuurwetenschappelijk materiaal onderzocht dienden te worden. Er is dus geen natuurwetenschappelijk onderzoek nodig.

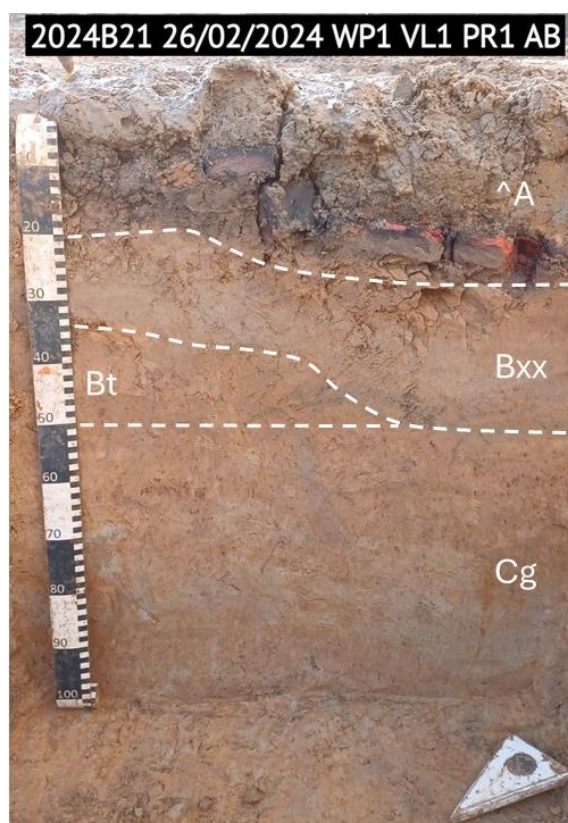
2.3.4 Conservatie assessment

Omdat er geen vondsten geregistreerd werden tijdens het onderzoek, is het conservatie assessment niet aan de orde.

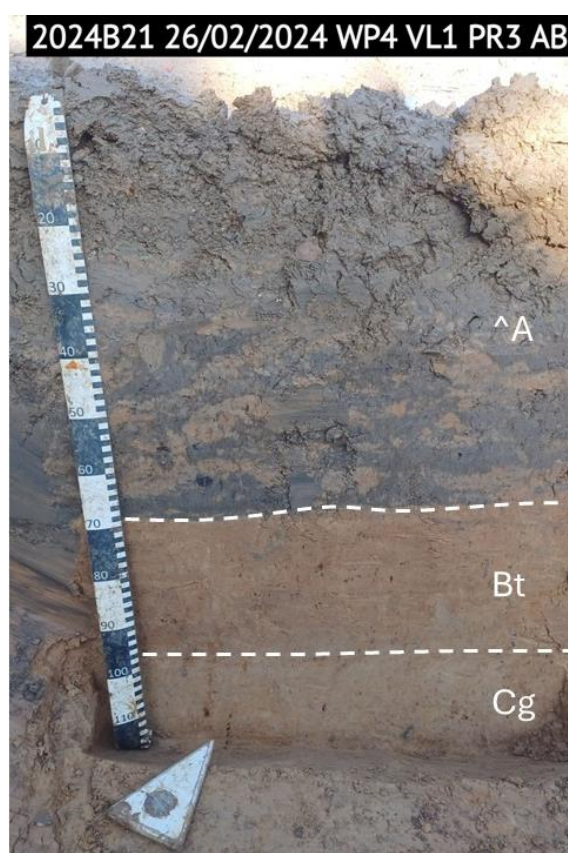
2.3.5 Assessment van de landschappelijke ligging

De site kent geen complexe verticale stratigrafie. Er werden vier bodemprofielen geregistreerd, die min of meer een gelijke bodemopbouw vertonen, met slechts enkele kleine onderlinge verschillen.

In het zuidwesten van het onderzoeksgebied werd een B-horizont met lutuminspoeling vastgesteld. Ter hoogte van profiel 1 is bovenaan een geelgrijs pakket antropogeen aangevoerd materiaal aanwezig (^A-horizont) met een dikte van 20 à 30 cm. Hieronder is een 15 à 20 cm dikke grijsbruine verstoorde B-horizont aanwezig (Bxx-horizont). De onderzijde verloopt onregelmatig. De onderliggende geelbruine B-horizont met lutuminspoeling (Bt-horizont) is tot ongeveer 15 cm dik, maar is op een deel van het terrein ook volledig verstoord. Bij het eveneens in het zuidwesten gelegen profiel 3 is de B-horizont met lutuminspoeling, onder het ca. 70 cm dikke geelgrijze pakket antropogeen aangevoerd materiaal, ca. 25 cm dik. De B-horizont ligt bij beide bodemprofielen op een witgele C-horizont met gleyverschijnselen (Cg-horizont).

Figuur 11: Werkput 1, profiel 1 (AB)

Figuur 12: Werkput 4, profiel 3 (AB)

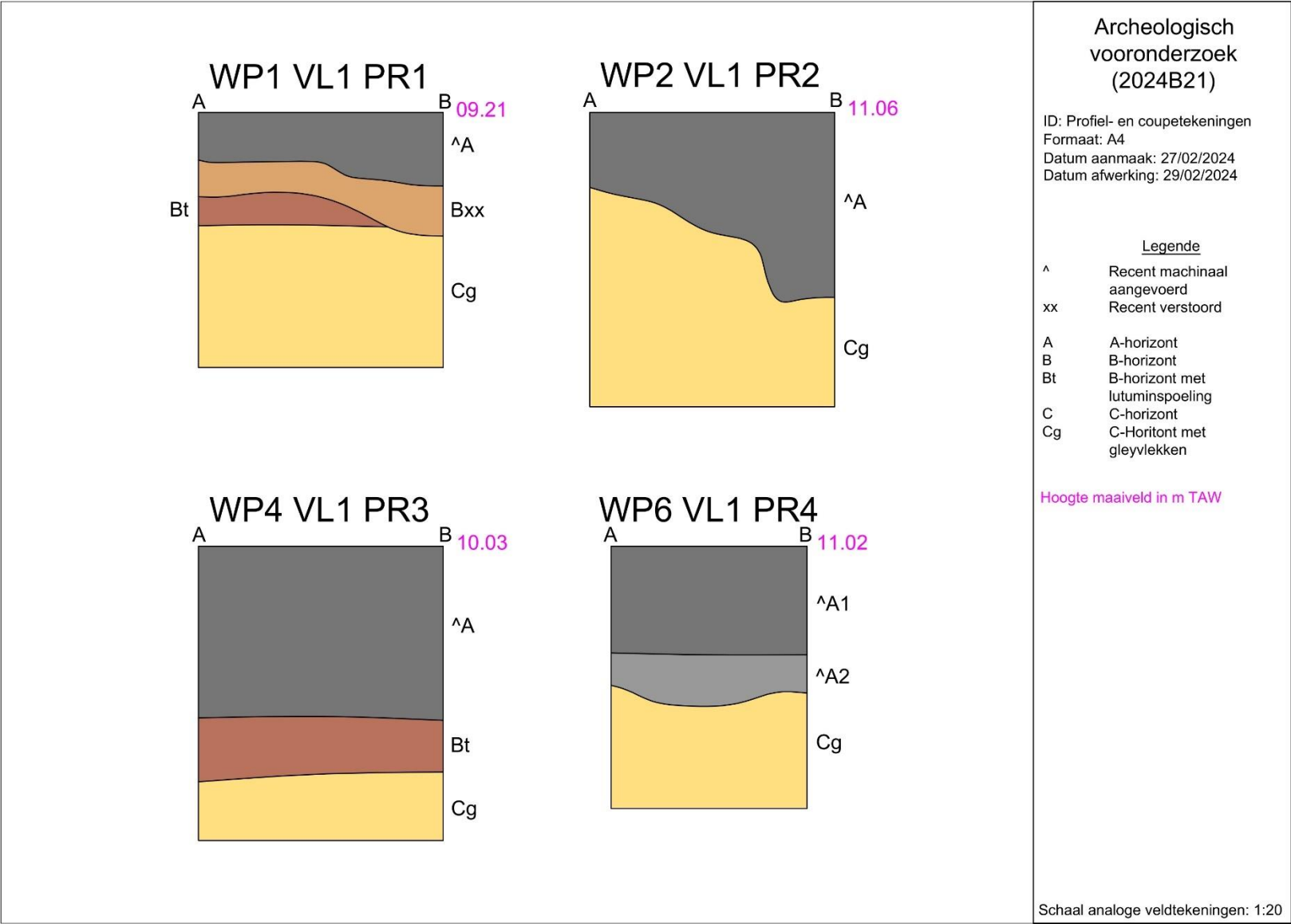
Bij de twee andere bodemprofielen (PR3 en PR4) ontbreekt de B-horizont. Eén of twee pakketten antropogeen aangevoerd geelgrijs materiaal (^A-horizonten) zijn hier aanwezig. Ze hebben een gezamenlijke dikte van ca. 30 tot 75 cm. De onderzijde ervan verloopt erg onregelmatig. Vergravingen hebben duidelijk het bodemarchief verstoord. De onderliggende witgele C-horizont vertoont gleyverschijnselen (Cg-horizont).

Figuur 13: Werkput 2, profiel 2 (AB)

De bodemkaart situeert het onderzoeksgebied in een bebouwde zone, maar in de omgeving komen volgens de bodemkaart een droge en een matig natte zandleembodems voor met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizon, maar ook een matig natte zandleembodem met een sterke antropogene invloed.⁵ Enkel in het zuidwesten van het terrein werd tijdens het proefsleuvenonderzoek nog een B-horizont vastgesteld. Het terrein is duidelijk mechanisch afgevlakt, waaruit de antropogene invloed duidelijk blijkt.

⁵ Ferket/Reyns 2021, 19

Archeologisch
vooronderzoek
(2024B21)

ID: Profiel- en coupetekeningen
Formaat: A4
Datum aanmaak: 27/02/2024
Datum afwerking: 29/02/2024

Legende

^

Recent machinaal
aangevoerd

xx

Recent verstoord

A

A-horizont

B

B-horizont

Bt

B-horizont met
lutuminspoeling

C

C-horizont

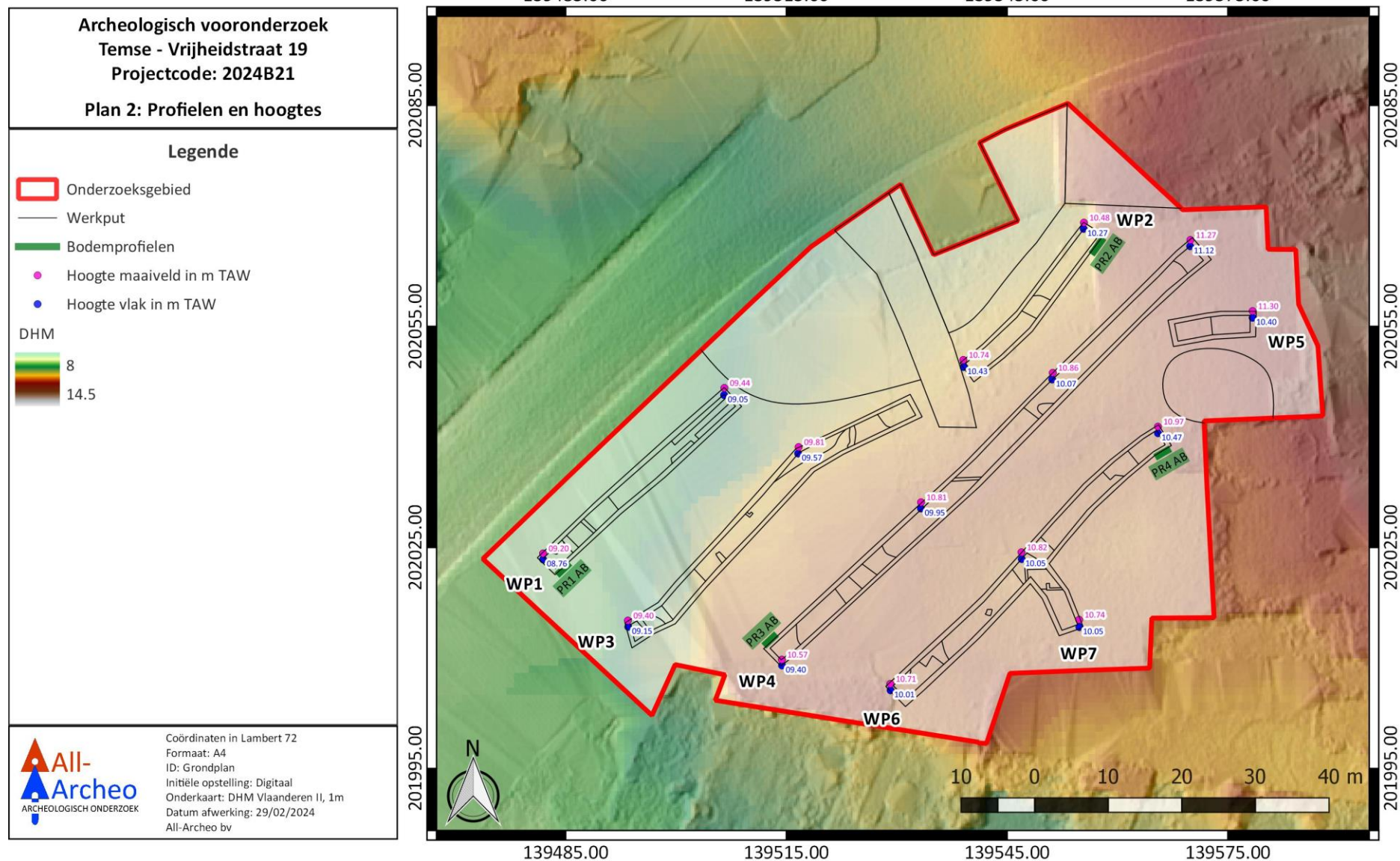
Cg

C-Horizont met
gleyvlekken

Hoogte maaiveld in m TAW

Schaal analoge veldtekeningen: 1:20

Figuur 14: Profiel- en coupetekeningen

Figuur 15: Profielen en hoogtes, weergegeven op het DTM Vlaanderen II 1 m (www.geopunt.be)

2.3.6 Assessment van sporen

De site kent geen complexe verticale stratigrafie. De aangetroffen sporen worden per functionele categorie besproken. In totaal werden 25 sporen geregistreerd, waarvan 17 verstoringen, drie muren en vijf sporen die geïnterpreteerd worden als een zone met een zuurstofarme bodem (verblauwing). De sporen bevonden zich op een diepte van gemiddeld ca. 50 cm onder het maaiveld, maar de diepteligging van de sporen fluctueerde sterk. De meeste sporen werden aangetroffen centraal en in het oosten van het terrein.

2.3.6.1 Verstoringen en muren

Verstoringen (S1-4, S6, S8-11, S13-15, S17 en S19-22) komen verspreid voor binnen het onderzoeksgebied. Het gaat zowel om kleinere, lijnvormige tot rechthoekige en onregelmatige verstoringen als om grote verstoorde zones. De verstoringen zijn lichtgrijs tot grijsbruin en hebben een losse vulling. De verstoringen bevatten onder meer baksteen, beton en mortel. De kleinste verstoringen hebben een breedte van minstens ca. 55 cm. De grootste verstoorde zone (S14) heeft een lengte van ca. 27,4 m. De grootste verstoringen bevinden zich in het zuidoosten van het onderzoeksgebied.

De vastgestelde muren (M1-3), die zich centraal en in het zuidoosten van het onderzoeksgebied bevinden, zijn opgebouwd uit baksteen en lichtgrijze cementmortel. Ze zijn in verband te brengen met recente bebouwing. Ze zijn noordwest-zuidoost (M1) en oost-west (M2-3) georiënteerd. De gebruikte bakstenen zijn industrieel vervaardigd en hebben afmetingen van 18 x 9 x 5 cm. De verstoringen en muren zijn in de nieuwste tijd te plaatsen. Ze staan in verband met de bebouwing van de winkel met parking die nu gesloopt is en de daar aan voorafgaande 20ste-eeuwse bebouwing. Muur M3 is vermoedelijk de smeerput van een garage die zich op het terrein bevond.

Figuur 16: Werkput 6, verstoring S21

Figuur 17: Werkput 1, verstoring S4

Figuur 18: Werkput 4, verstoring S14

Figuur 19: Werkput 4, detail versterking S14 met muur M2

Figuur 20: Werkput 6/7, Muur M3 (voor- en achteraan) en versterking S20

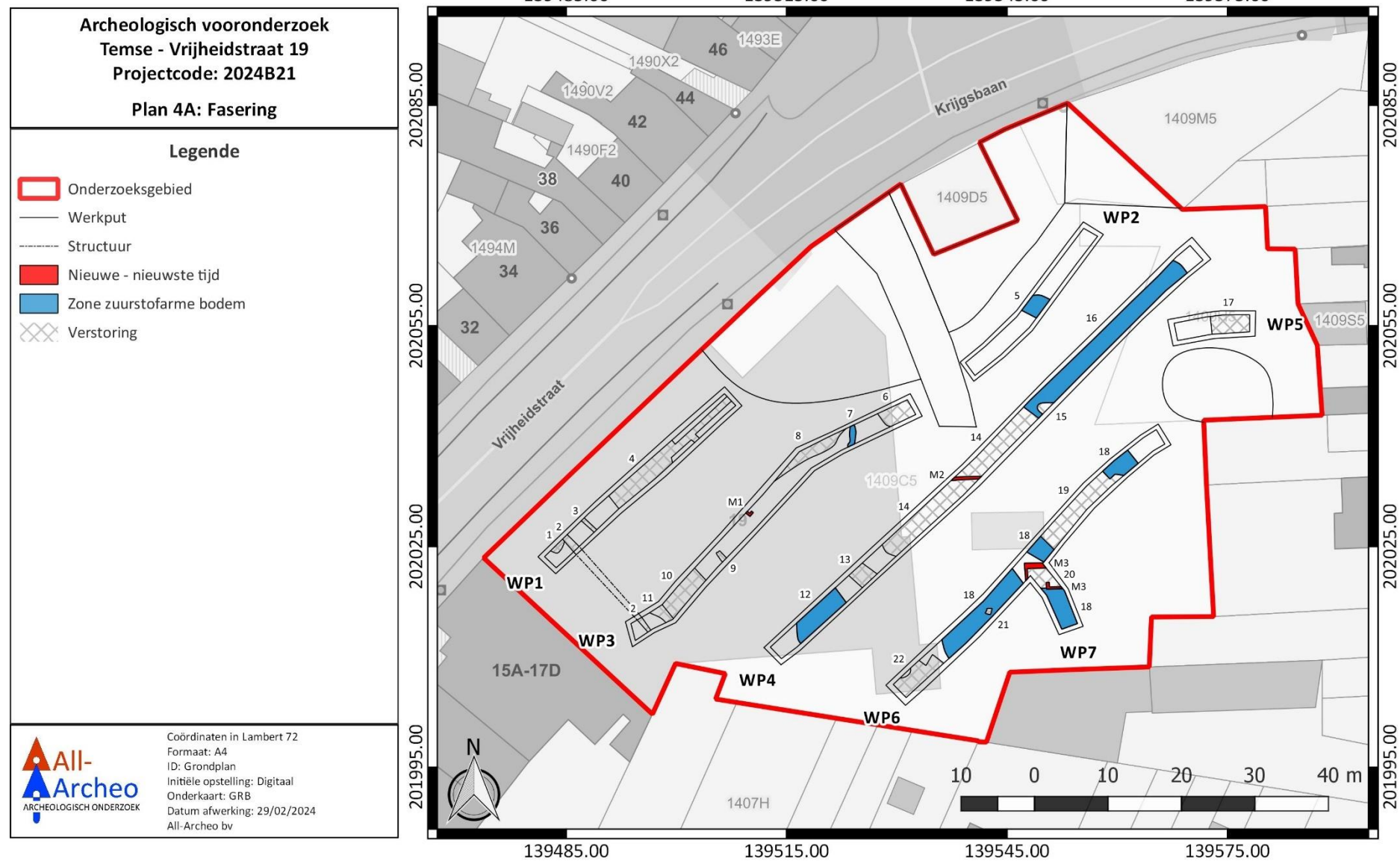
2.3.6.2 Zones met zuurstofarme bodem

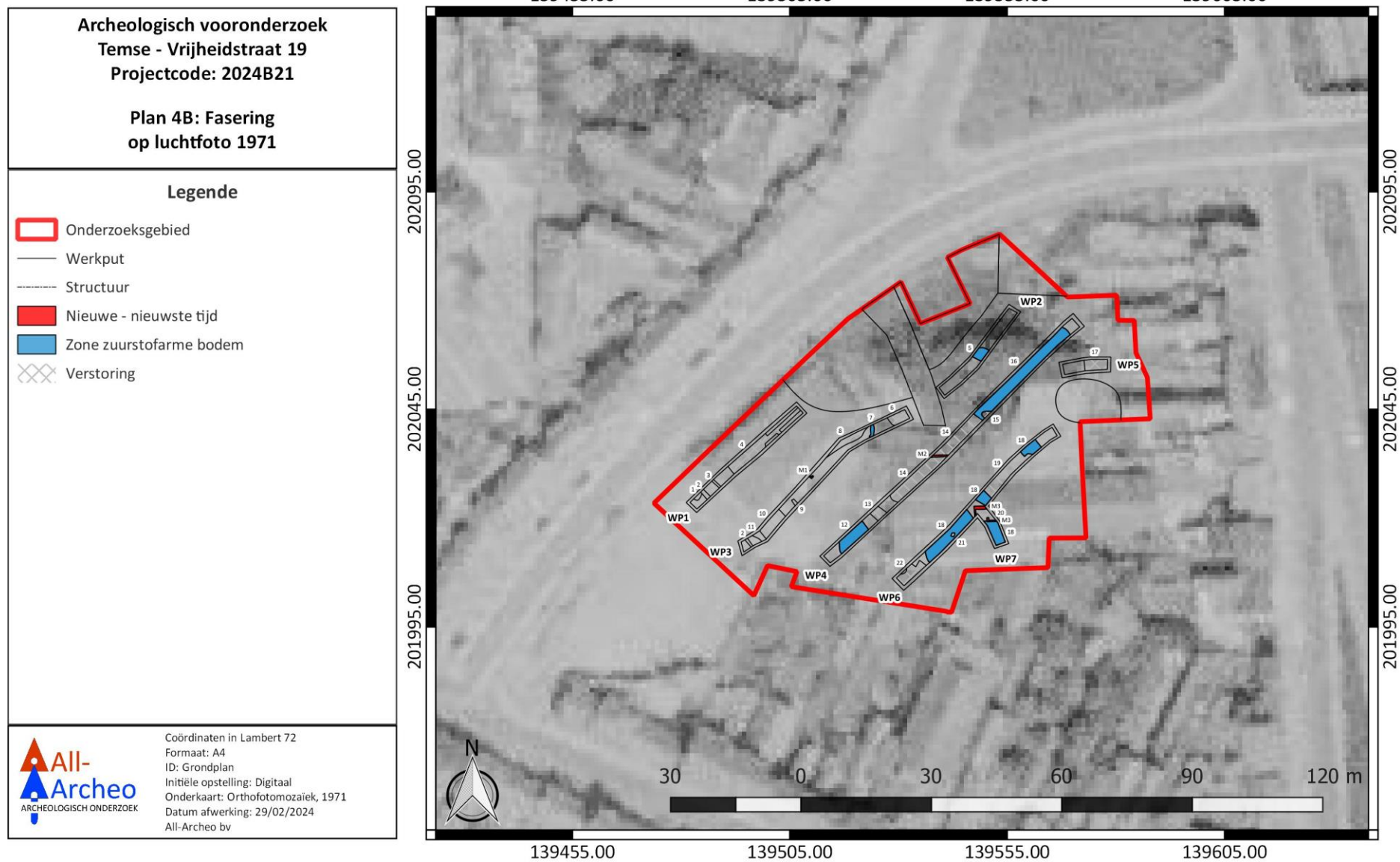
Vijf spoornummers (S5, S7, S12, S16 en S18) werden toegewezen aan de blauwe verkleuring die de bodem in bepaalde zones van het terrein heeft. Ze beslaan een grote oppervlakte in de zuidoostelijke helft van het onderzoeksgebied (werkputten 4, 6 en 7). De kleur is een gevolg van een gebrek aan zuurstof door de verharding en bebouwing die op het terrein aanwezig waren. De grootste zone met verblauwing (S16) heeft een lengte van ca. 28,70 m. De verblauwing ontstond in de nieuwste tijd.

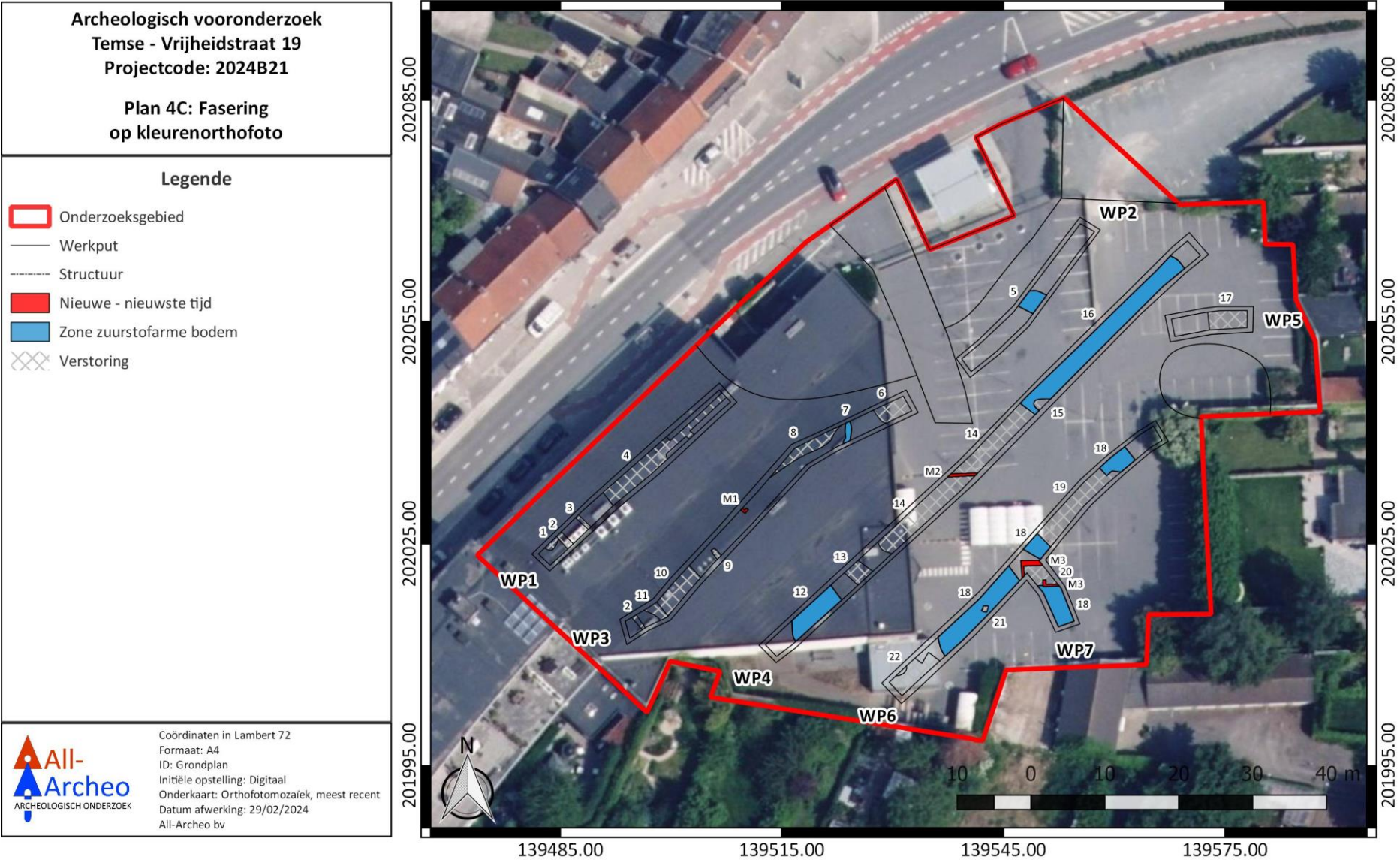
2024B21 26/02/2024 WP4 VL1 S12

Figuur 21: Werkput 4, verblauwing S12

Figuur 23: Fasering, weergegeven op een luchtfoto uit 1971 (www.geopunt.be)

2.3.7 Assessment van het onderzochte gebied

Na uitvoering van de voorgaande stappen kunnen de onderzoeksvragen beantwoord worden.

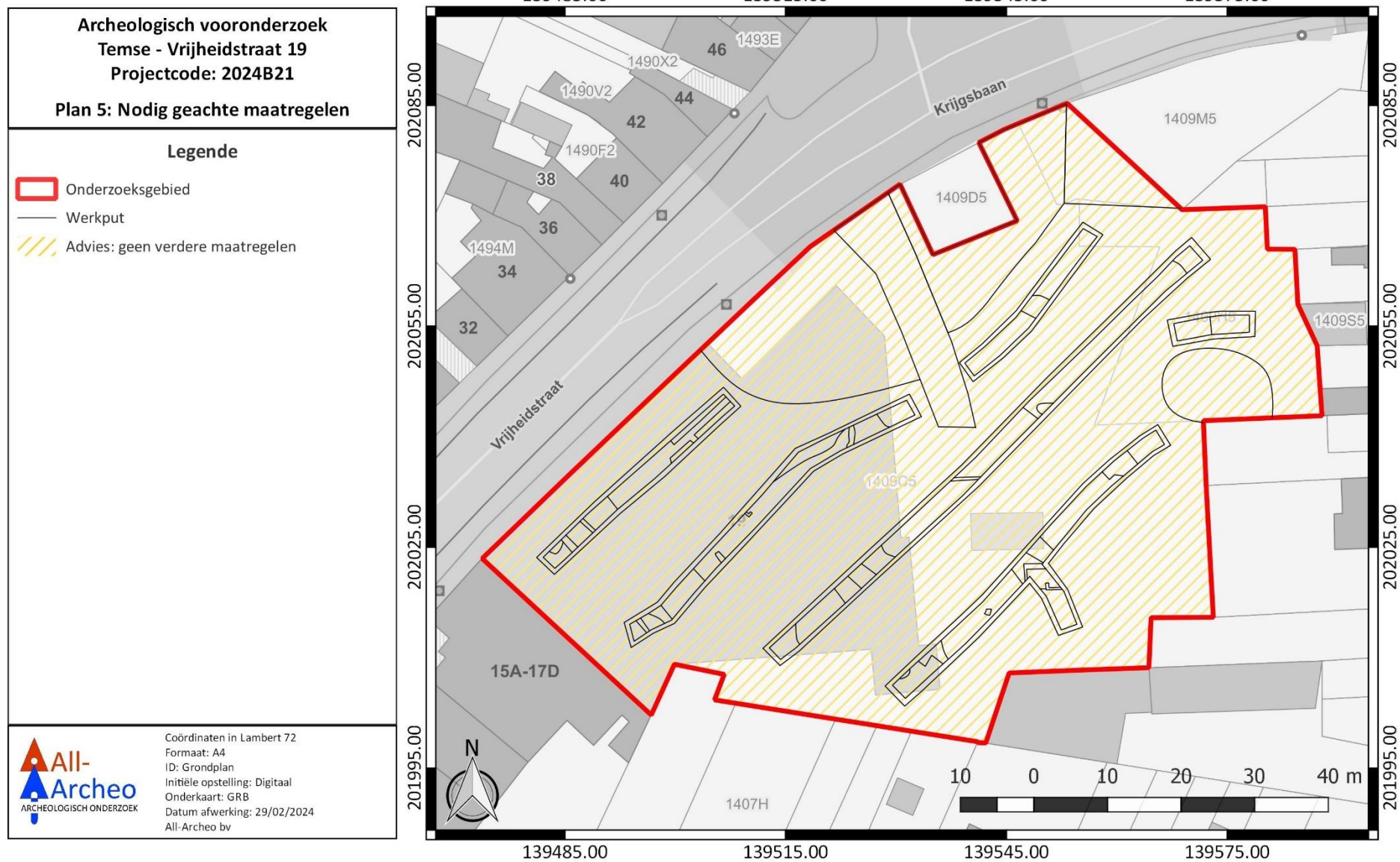
- Op welke dieptes bevinden zich relevante archeologische niveaus?
 - Het archeologisch niveau bevond zich op een diepte tussen 15 en 117 cm onder het maaiveld of op een hoogte tussen 8,76 en 11,12 m TAW. Dit verschil in hoogte is over het algemeen te wijten aan het feit dat het terrein afhelt naar het zuidwesten toe, maar ook door de verstoringsgraad van het terrein (zie verder), waardoor de ongeroerde bodem zich plaatselijk dieper bevindt.
- In hoeverre is de oorspronkelijke bodem (sub)recent verstoord?
 - Het is duidelijk dat de bodem voor een groot deel vrij recent verstoord is. Deze verstoring heeft te maken met nivelleringswerken voor de nu gesloopte winkel met aansluitende parking, maar ook als gevolg van de daar aan voorafgaande bebouwing uit de 20ste eeuw. Antropogeen opgebrachte pakketten liggen er rechtstreeks op een (verstoorde) B-horizont of C-horizont. Uit de bodemprofielen blijkt duidelijk dat het terrein mechanisch afgevlakt is en deels vergraven is.
- Zijn archeologische sporen aanwezig binnen het onderzoeksgebied en zo ja, wat is de precieze afbakening ervan in de ruimte en in de tijd?
 - Ja, er zijn archeologische sporen aanwezig. Het gaat uitsluitend om verstoringen en recente muren. Al deze sporen dateren uit de nieuwste tijd. De bodem is in bepaalde delen slecht leesbaar door verblauwing als gevolg van een gebrek aan zuurstof door de verharding en bebouwing die op het terrein aanwezig waren.
- Wat is het type vindplaats (bewoning, begraving, ...), aanwezig binnen het onderzoeksgebied?
 - Er werd geen waardevolle archeologische vindplaats vastgesteld. Er zijn geen sporen gevonden die te beschouwen zijn als resten van bewoning of van begraving. De sporen zijn in verband te brengen met recente bebouwing.
- Wat is de bewaringstoestand van de aangetroffen archeologische sporen?
 - De sporen tekenen zich duidelijk af in het vlak. De bewaringstoestand van de sporen is goed te noemen. Dit is een gevolg van hun jonge datering.
- Wat is de bewaringstoestand van de aangetroffen materiële cultuur?
 - Er werden geen vondsten geregistreerd tijdens het proefsleuvenonderzoek. Daarom kunnen we geen uitspraken doen over de bewaringstoestand van de materiële cultuur.
- Wat is de potentiële kennisvermeerdering van een eventuele opgraving?
 - De potentiële kenniswinst van een eventuele opgraving is gering. De aanwezige sporen dateren uit de nieuwste tijd en zijn te interpreteren als sporen van recente bebouwing (verstoringen). De aanwezige sporen werden voldoende onderzocht tijdens het proefsleuvenonderzoek. Er is geen sprake van een waardevolle archeologische vindplaats die verder onderzocht moet worden.

- Is er mogelijkheid tot behoud in situ en zijn er eventuele maatregelen nodig om aan het behoudsprincipe te voldoen?
 - o Gezien de geplande bodemingreep is behoud in situ niet mogelijk. Er zijn echter geen maatregelen nodig om aan het behoudsprincipe te voldoen, omwille van het ontbreken van een waardevolle archeologische vindplaats.
- Indien behoud in situ van het archeologisch erfgoed onmogelijk of onwenselijk is in het kader van de geplande bodemingrepen: kan een afbakening gemaakt worden van bepaalde delen van het terrein die voorafgaand aan de werkzaamheden moeten onderzocht worden?
 - o Het onderzochte gebied leverde sporen op, maar er is geen aanleiding om te spreken van een waardevolle archeologische vindplaats. De vastgestelde sporen omvatten hoofdzakelijk verstoringen. De sporen worden gedateerd in de nieuwste tijd.
 - o De aangetroffen sporen werden voldoende gedocumenteerd tijdens het uitgevoerde vooronderzoek, zodat behoud *in situ* of vervolgonderzoek niet nodig geacht worden.
 - o Bijkomend archeologisch onderzoek houdt onvoldoende potentieel op kennisvermeerdering in om de kosten van bijkomend archeologisch onderzoek te rechtvaardigen. Daarom worden geen bijkomende archeologische maatregelen meer nodig geacht.

2.3.8 Interpretatie, beschrijving van de potentiële kennis, waardering en afweging noodzaak verder onderzoek

Het proefsleuvenonderzoek heeft de informatie uit de reeds uitgevoerde stappen in het vooronderzoek kunnen aanvullen en bijstellen. Het is nu duidelijk dat in de te onderzoeken zone enkel archeologische sporen aanwezig zijn uit de nieuwste tijd, met de nadruk op de laatste periode. Ze zijn te interpreteren als resten van recente bebouwing (verstoringen). Het terrein is aanzienlijk verstoord en de bodem is in bepaalde delen slecht leesbaar door verblauwing.

De resultaten van het proefsleuvenonderzoek doen besluiten dat op het terrein geen waardevolle archeologische vindplaats aanwezig is. De aangetroffen sporen werden voldoende gedocumenteerd tijdens het uitgevoerde vooronderzoek, zodat behoud in situ of vervolgonderzoek niet nodig geacht worden. Gezien de aard van de aangetroffen resten is de verwachting dat bijkomend archeologisch onderzoek onvoldoende potentieel op kennisvermeerdering inhoudt om de kosten van bijkomend archeologisch onderzoek te rechtvaardigen. Daarom worden geen bijkomende archeologische maatregelen meer nodig geacht in het kader van de geplande werken.

Figuur 25: Overzicht van de nodig geachte maatregelen, weergegeven op het GRB (www.geopunt.be)

3 Samenvatting

Bureauonderzoek wees uit dat het onderzoeksgebied archeologisch potentieel kende. Deze inschatting is gebaseerd op de gunstige landschappelijk ligging van het terrein op de zuidelijke flank van de Wase Cuesta, op korte afstand van de voormalige loop van de Onze-Lieve-Vrouwbeek. Op basis van gekende archeologische waarden in de omgeving verwachtten we de mogelijke aanwezigheid van resten uit de Romeinse tijd en uit de middeleeuwen. In de omgeving zijn ook resten uit de steentijd gekend, maar door de aanwezigheid van bebouwing en verharding op het terrein in het verleden achtten we het potentieel op een goed bewaarde steentijd artefactensite slechts laag. Ter hoogte van het tankstation verwachtten we geen relevante archeologische resten meer aan te kunnen treffen. De rest van het terrein kende wel nog archeologisch potentieel. Omdat deze zone bedreigd werd door geplande werken, was hier verder vooronderzoek nodig.

Volgend op de sloopwerken werd een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd om na te gaan of op het terrein relevante archeologische sporen aanwezig zijn. Het proefsleuvenonderzoek geeft aan dat op het terrein archeologische sporen aanwezig zijn uit de nieuwste tijd. Het gaat hoofdzakelijk om verstoringen. Ze zijn te relateren aan de recente bebouwing. Het terrein is voldoende onderzocht door middel van de uitgevoerde proefsleuven. Het terrein blijkt aanzienlijk verstoord en de bodem is in bepaalde delen slecht leesbaar door verblauwing. Het uitgevoerde archeologische vooronderzoek kon voldoende aantonen dat er geen relevante archeologische vindplaats aanwezig is op het terrein. Daarom worden geen bijkomende archeologische maatregelen meer nodig geacht in het kader van de geplande werken.

4 Bibliografie

4.1 Publicaties

Ferket, R./N. Reyns, 2021: *Archeologienota Temse – Vrijheidstraat 19*, Bornem (Rapporten All-Archeo bvba 1216).

4.2 Websites

Cartesius (2024)
<https://www.cartesius.be>

Databank ondergrond Vlaanderen (2024)
<http://dov.vlaanderen.be>

Geoportaal Onroerend Erfgoed (2024)
<https://geo.onroenderfgoed.be/>

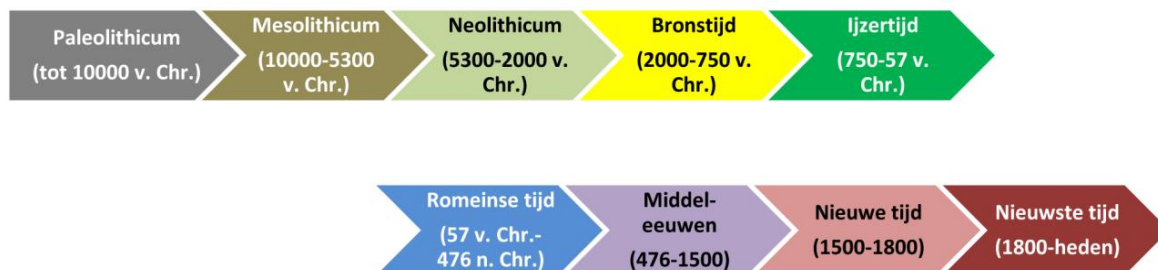
Geopunt Vlaanderen (2024)
<http://www.geopunt.be/>

Inventaris Onroerend Erfgoed (2024)
<https://inventaris.onroenderfgoed.be>

Onderzoeksbalans Onroerend Erfgoed Vlaanderen (2024)
<https://www.onderzoeksbalans.be>

5 Bijlagen

5.1 Archeologische periodes

5.2 Plannenlijst

Plannenlijst proefsleuvenonderzoek: projectcode 2024B21

Plan-nummer	Onderwerp/type	Aanmaak-schaal	Aanmaak-wijze	Datum
P1	Situering	1:1	Digitaal	29/02/2024
P2	Allesporen en Allevondsten	1:1	Digitaal	29/02/2024
P3	Profielen en hoogtes	1:1	Digitaal	29/02/2024
P4	Fasering	1:1	Digitaal	29/02/2024
P5	Fasering op luchtfoto 1971	1:1	Digitaal	29/02/2024
P6	Fasering op recente luchtfoto	1:1	Digitaal	29/02/2024
P7	Advies	1:1	Digitaal	29/02/2024

5.3 Fotolijst

Fotolijst proefsleuvenonderzoek: projectcode 2024B21

ID	Type	Werk-put	Sector/vak	Vlak	Spoor/ profiel/ vondst	Begin/einde	Vervaardiging	Datum
F1	Werkfoto	/	/	/	/	/	Digitaal	26/02/2024
F2	Werkfoto	/	/	/	/	/	Digitaal	26/02/2024
F3	Werkfoto	/	/	/	/	/	Digitaal	26/02/2024
F4	Werkfoto	/	/	/	/	/	Digitaal	26/02/2024
F5	Profielfoto	1	/	1	PR1	AB	Digitaal	26/02/2024
F6	Profielfoto	4	/	1	PR3	AB	Digitaal	26/02/2024
F7	Profielfoto	2	/	1	PR2	AB	Digitaal	26/02/2024
F8	Spoorfoto	6	/	1	S21	/	Digitaal	26/02/2024
F9	Spoorfoto	1	/	1	S4	/	Digitaal	26/02/2024
F10	Spoorfoto	4	/	1	S14	/	Digitaal	26/02/2024
F11	Spoorfoto	4	/	1	S14 en M2	/	Digitaal	26/02/2024
F12	Spoorfoto	6/7	/	1	S20 en M3	/	Digitaal	26/02/2024
F13	Spoorfoto	4	/	1	S12	/	Digitaal	26/02/2024

5.4 Tekeningenlijst

Tekeningenlijst proefsleuvenonderzoek: projectcode 2024B21

ID	Type	Onderwerp	Aanmaak-schaal	Aanmaak-wijze	Datum
T1	Profiel- en coupetekeningen	PR1 AB, PR2 AB, PR3 AB, PR4 AB	1:1	Digitaal	27/02/2024

5.5 Dagrapporten

Dagrapporten proefsleuvenonderzoek: projectcode 2024B21

Het proefsleuvenonderzoek duurde slechts één dag. Er werd geen dagrapport bijgehouden omdat de gegevens die normaliter in een dagrapport opgenomen zouden worden, afleesbaar zijn in het verslag van resultaten.

5.6 Sporenlijst

Gebruikte afkortingen:

L: Licht

D: Donker

BR: Bruin

GR: Grijs

BL: Blauw

ZW: Zwart

NST: Nieuwste tijd

Bst: Baksteen

Sporenlijst proefsleuvenonderzoek: projectcode 2024B21

Datum	Spoor-nr.	Werk-put	Vak/ kwadr/ coupe/ profiel	Vlak	Tek./ plan	Vorm	Aard	Kleur	Tex- tuur	Inclusies	Biotur- batie	Aflijning	Interpretatie	Date- ring	Spoorasso- ciatie/spoorrelatie	Vondstnrs./ staalnrs.	Opmerkingen
27/02/2024	1	1		1	P2-6	Onregelmatig	Heterogeen, gevlekt	GR BR	ZL	Bst	Weinig	Duidelijk	Verstoring	NST	OD S2		
27/02/2024	2	1/2		1	P2-6	Langwerpig	Heterogeen, gevlekt	GR BR	ZL	Plastic leiding	Weinig	Duidelijk	Verstoring	NST	JD S1		
27/02/2024	3	1		1	P2-6	Langwerpig	Heterogeen, gevlekt	GR BR	ZL	Asbest leiding	Weinig	Duidelijk	Verstoring	NST			
27/02/2024	4	1		1	P2-6	Onregelmatig	Heterogeen, gevlekt	GR BR	ZL	Beton, ijzer, grind, bst	Weinig	Duidelijk	Verstoorde zone	NST			
27/02/2024	5	2		1	P2-6	Onregelmatig	Heterogeen, gevlekt	BL GR	ZL	Bst	Weinig	Duidelijk	Verblauwing	NST			
27/02/2024	6	3		1	P2-6	Onregelmatig	Heterogeen, gevlekt	GR BR	ZL	Beton, ijzer, bst	Weinig	Duidelijk	Verstoring	NST			
27/02/2024	7	3		1	P2-6	Onregelmatig	Heterogeen, gevlekt	BL GR	ZL		Weinig	Duidelijk	Verblauwing	NST			
27/02/2024	8	3		1	P2-6	Onregelmatig	Heterogeen, gevlekt	GR BR	ZL	Beton, ijzer, bst	Weinig	Duidelijk	Verstoring	NST			
27/02/2024	9	3		1	P2-6	Onregelmatig	Heterogeen, gevlekt	DGR GR	ZL	Dopje Campina, glas, bst	Weinig	Duidelijk	Verstoring	NST			
27/02/2024	10	3		1	P2-6	Onregelmatig	Heterogeen, gevlekt	LGR	ZL	stabilise	Weinig	Duidelijk	Verstoring	NST			
27/02/2024	11	3		1	P2-6	Onregelmatig	Heterogeen, gevlekt	GRO BL	ZL		Weinig	Duidelijk	Verstoring	NST			
27/02/2024	12	4		1	P2-6	Onregelmatig	Heterogeen, gevlekt	BL GR	ZL		Weinig	Duidelijk	Verblauwing	NST			
27/02/2024	13	4		1	P2-6	Onregelmatig	Heterogeen, gevlekt	LGR	ZL	Grof zand, grind	Weinig	Duidelijk	Verstoring	NST			
27/02/2024	14	4		1	P2-6	Onregelmatig	Heterogeen, gevlekt	GR BR	ZL	Plastic, beton, bst, ijzer	Weinig	Duidelijk	Verstoring	NST	JD M2 en S15		
27/02/2024	15	4		1	P2-6	Onregelmatig	Heterogeen, gevlekt	DGR ZW	ZL	Bst	Weinig	Duidelijk	Verstoring	NST	OD S14		
27/02/2024	16	4		1	P2-6	Onregelmatig	Heterogeen, gevlekt	BL GR	ZL		Weinig	Duidelijk	Verblauwing	NST			Van achter S14 tot einde WP4
27/02/2024	17	5		1	P2-6	Onregelmatig	Heterogeen, gevlekt	DGR ZW	ZL	Bst, mo	Weinig	Duidelijk	Verstoring	NST			
27/02/2024	18	6/7		1	P2-6	Onregelmatig	Heterogeen, gevlekt	BL GR	ZL		Weinig	Duidelijk	Verblauwing	NST	OD S19, S21, M3		
27/02/2024	19	6		1	P2-6	Onregelmatig	Heterogeen, gevlekt	DGR BR	ZL	Beton, bst	Weinig	Duidelijk	Verstoring	NST	JD S18		
27/02/2024	20	7		1	P2-6	Onregelmatig	Heterogeen, gevlekt	GR BR	ZL	Bst	Weinig	Duidelijk	Verstoring	NST	JD M3		Tussen muren M3
27/02/2024	21	6		1	P2-6	Rechthoek	Heterogeen, gevlekt	DGR BR	ZL	Glas	Weinig	Duidelijk	Verstoring	NST	JD M18		
27/02/2024	22	6		1	P2-6	Onregelmatig	Heterogeen, gevlekt	GR BR	ZL	Bst	Weinig	Duidelijk	Verstoring	NST			